

אדני זהב

מסכת עירובין

בעניני
מחיצות • תחומין • חצירות

חובי בשורת ה' יתברך ע"י

אליהו בן עמו

בן הר"י משה ז"ל

סיון תש"ס

דברים אחדים

"אמר רב יהודה אמר שמואל בשעה שתיקן שלמה עירובין ונטילת ידים, יצתה בת קול ואמרה
"בני אם חכם לכך ישמה לבי גם אני", ואומר "חכם בני ושמה לבי ואשיבה חרפי דבר"

(עירובין כ"א ע"ב)

יתברך הבורא וישתבח היוצר, שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה, לברכו לקלסו ולשכחו,
ולהרדות לו על אשר גומל לחייבים טובות, שגמלני כל טוב.

החומל דלים הטוב ומטיב לכל, מקימי מעפר דל, מאשפת ירים אביון, המלמד תורה לעמו
ישראל, ובורו חמלה וחנינה זיכני לשבת באהלה של תורה יומם ולילה, וללמדני תורה מפיו דעת
והבונה.

אודה ה' בכל לבב בסוד ישרים ועדה, ובתוך רבים אהללנו, על כל חסדיו עימי מעודי ועד
היום, ועל של עתה באתי שזיכני ללמוד מסכת עירובין, ובעיקר את הסוגיות המרכזיות שבה שהם
מחיצות, תחומין, וחצירות, סוגיות שנלמדו בדיוק חברים גדול ובעיון רב בכלל שעי"י ישיבת סיד, ו
הגדיל ה' חסדו עימי להעלות את הדברים על הכתב דבר דבור על אפניו כפי שידי משגת בס"ד.

חיבה יתירה נדעת לברך זה על מסכת זו, כיון שבכולל של ישיבת מיר ישנו מסלול של כמה
שנים שלומדים בו מסכתות שלא נלמדות בישיבות הק', ונכנסתי לכולל בס"ד כאשר סיימו מסכת
עירובין והתחילו מסכת שבת, והיה חפצי עז לזכות לסיים את המסלול ולהגיע להאי מסכתא
וללומדה טראץ. וכ"ה שזיכני להגיע עד הלום אחר יותר מעשור שנים, ולסיים את כל המסלול של
הסלול בלימוד היטב, וברוצאת ספרים על רוב הענינים שנלמדו במלל, וצריך לתת על כך הודאה
סיוחדת לבורא שילם, שכן לא כל אחד זוכה לכך, זה היום קיינו לו נגילה ונשמחה בו.

ובאמת שסוגיות אלו קשה מאוד ללומדם על בוריים, הן מצד הקושי בהגדרת הדברים, והן
מצד שרבו פארותיהם מאוד בראשונים ובאחרונים, ובספרי הפוסקים, ולהגיע להגדרה מדויקת
בכל סוגיא וסוגיא, ובפרט שיש הרבה מחלוקות של ראשונים והדברים משתנים מאחד לחבירו,
ויש גם הרבה גדרים שנתונים לשיקול הדעת, ומקווה שכוונתי לאמת בכירוד הדברים.

מכיון שראיתי מהניסיון האישי, ומשאר לומדי בית המדרש, שיותר קל ונוח ללמוד טראץ
מקומות והערות קצרות בחלוקה של קטעים קטעים, והדברים נראים יותר מסודרים ונחמים
לקליטה, מאשר חבורות ארוכות שקשה יותר למצוא את נקודת החידוש או את עצם הרעיון
שבהם, לכן כתבתי את הדברים בצורה זו, בתקוה שבאמת יהיה יותר תועלת ללומדים להבין את
הדברים, וכן עשיתי בחוברות שהוצאתי על מחיצות ותחומין, וב"ה קבלתי תגובות חמות מאוד,
שהדברים מאוד נוחים לקריאה והבנה באופן זה, וכן עשיתי גם בחצירות.

סוגיית "אתו רבים ומבטלי מחיצתא"

מי שהיו לו שני בתים משני צידי רה"ר - מח' רש"י ותוס' במה איירי.

בדף כ"ב שמקשה מר"י של דיומדין על ר"י דהכא, והרי התם איירי ברה"ר גמורה ולא במבוי, וע'.

ויש לדון אם יצטרכו גם שיהא אורכו יתר על רחבו, וע' בפורת יוסף שהביא שהגאון גורס אחרת בתוספתא, - שני בתים ולא שני חצירות - וע"ש עוד מה שדן בדברי התוס', וחידוש נפלא נמצא בדברי הרבנו פרץ שמקשה אף הוא את קושיית התוס' שאין מבוי ניתן עד שיהו בתים וחצירות פתוחים לתוכו, ובתרוץ השני מתרץ כתוס', אך בתרוץ הראשון כותב ח"ל "וי"ל דר' יהודה לית ליה ההיא שהבאתי, כלומר שר"י חלק על הך דינא שבמבוי בעינן בתים וחצירות פתוחים לתוכו, וזה דבר מתודש שלא נזכר בסוגיא לעיל כאשר הגמ' מביאה הך דינא בדף ה', דשם משמע שדין זה מוסכם לכ"ע, והכא מחדש הר"פ שר"י פליג על הך דינא.

הגמ' מביאה את המח' בין ר"י לרבנן במי שהיו לו שתי בתים משני צידי רה"ר, האם עושה לחי מכאן ומכאן, או שאין מערבין רה"ר בכך, ופשטות לשון הגמ' שאיירי בבתיים גרידא, וכן מבואר ברש"י שכתב שעושה לחי אצל פאת הבית וכו' משמע שמניח את הלחי ממש על קיר הבית, אמנם בתוס' גר"ה מי שיש וכו', מבארים שהכא איירי "במבוי" ולכן הצריכו שיהא חצירות לפני הבתים, והביאו שכן דסת התוספתא, ושוב הביאו בד"ה כי תימא וכו' בתרוצם הראשון איירי הכא במבוי מפולש, וז"ל אבל לפי המסקנא דמשני כיצד צרבין מבואות המפולשות הכי נמי היא דיתור על כן איירי במבוי מפולש, א"כ דברי התוס' ברור ללו שאיירי הכא במבוי, ויתכן גם רש"י ס"ל כן אך לא נכנס לבאר זה הכא. (יש להעיר שאם איירי א במבוי, א"כ צ"ב דברי הגמ')